

NORGES HØYESTERETT

Den 19. juni 2012 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2012-01262-A, (sak nr. 2012/379), sivil sak, anke over kjennelse,

I.
A (advokat Petter A. Clemetsen – til prøve)

mot

X kommune (Kommuneadvokaten i X
v/advokat Irene Sogn)

II.
X kommune (Kommuneadvokaten i X
v/advokat Irene Sogn)

mot

A (advokat Petter A. Clemetsen – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bårdsen**: Saken gjelder vedtak om omsorgsovertakelse i barnevernet. Hovedspørsmålet er om domstolene skal *heve* sak om rettslig prøving av et slikt vedtak, under henvisning til at tilbakeføring rent faktisk er gjennomført.
- (2) Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker, Y traff 3. januar 2011 vedtak etter barnevernloven § 4-12 første ledd bokstav a om overtakelse av omsorgen for søstrene B og C, som da var henholdsvis 14 og 10 år gamle. Etter vedtaket skulle jentene bli værende i beredskapshjem, med sikte på overføring til forsterket fosterhjem. Far ble gitt rett til samvær én gang i måneden med mulighet for tilsyn, mens mor foreløpig ikke skulle ha samvær med jentene. Fylkesnemnda la samtidig til grunn at "den beste løsningen for disse barna på sikt vil være at de tilbakeføres til far eller eventuelt andre i sitt familienettverk med hjelpetiltak".

- (3) Jentene rømte fra beredskapshjemmet kort tid etter at de ble kjent med fylkesnemndas vedtak, og de ble plassert på hver sin institusjon. Etter nok en rømning, ble søstrene flyttet til ungdomsinstitusjonen Z i X.
- (4) Far krevde rettslig prøving av fylkesnemndas vedtak, med påstand om at omsorgen for jentene ikke skulle overtas av barneverntjenesten. Mor mente at nemndas vedtak burde stadfestes, likevel slik at hun – men ikke far – skulle ha samvær med døtrene. X kommune ba om at vedtaket ble opprettholdt, med den endring at jentene skulle plasseres på institusjon, og at fars samvær skulle begrenses til seks ganger i året. Ved Oslo tingretts dom 25. mai 2011 ble det bestemt at X kommune skulle overta omsorgen for begge jentene, at de skulle plasseres sammen på institusjon, at far skulle ha samvær med dem én gang hver måned med mulighet for tilsyn, og at mor ikke skulle ha samvær. Jentene ble etter hvert flyttet til Æ barnevernssenter i Østfold.
- (5) Far anket dommen til Borgarting lagmannsrett, som ga samtykke til å fremme anken, jf. tvisteloven § 36-10 tredje ledd bokstav b. Lagmannsretten viste spesielt til at opplysninger om hvordan forholdene for jentene hadde utviklet seg etter tingrettens dom ga grunn til å behandle saken på nytt.
- (6) Under saksforberedelsen for lagmannsretten kom det frem at B og C hadde reagert meget sterkt på å måtte flytte fra far, blant annet ved rømninger og atferd som ga grunn til alvorlig bekymring for at de kunne komme fysisk og psykisk til skade. Basert på utviklingen etter tingrettens dom, fant kommunen at omsorgen nå burde tilbakeføres til far, jf. barnevernloven § 4-21. Jeg gjengir følgende fra det lagmannsretten skriver om dette i kjennelse 14. desember 2011:

"Den tredje og siste rømningen fra Æ fant sted fredag 19. august, etter at de sammen med sin avdeling av barnevernssenteret hadde vært på en utendørs teaterforestilling i Ø i X. Dagen etter ringte far til barnevernvakta og meddelte at jentene var hos ham. De ansatte på Æ hadde så to lengre samtaler med ham. Det framgikk av disse samtalenes at han ikke ville sende dem tilbake til Æ, som han mente ødela dem, at han avslø å møte de ansatte for drøfting eller si hvor han og jentene oppholdt seg.

I brev 1. september 2011 fra barneverntjenesten til fars advokat ble det uttrykt stor bekymring for jentene. Det ble vist til at han ikke lenger leier bolig i tidligere oppgitt adresse i -----, at barneverntjenesten fortsatt ikke vet hvor han og barna befinner seg, og at barna er holdt borte fra skolen siden skolestart 22. august. Avslutningsvis i brevet er det meddelt at barneverntjenesten har besluttet å ikke benytte seg av Æ, men at jentene i stedet skal plasseres i X, slik at de kan gjenoppta sin skolegang. Advokaten blir bedt om at han tar kontakt med faren, slik at jentene kan plasseres i henhold til de vedtak som foreligger.

Nytt brev ble sendt advokaten 14. september, der det meddeles at jentene har fått plass på Å, at de skal være der framover, og at de skal bo sammen. Det er videre meddelt at Å, slik som Z og Æ, er åpne institusjoner hvor det ikke brukes tvang når det ikke er fare for liv og helse, og at kontakten med familien avtales mellom institusjonen og familien i samsvar med gjeldende regler. I brevet er det innkalt til et møte med far og hans advokat 20. september, og det ble meddelt at barneverntjenesten ønsker å utarbeide en plan for 'hva som er mulig i forhold til far og jentene'. Det er deretter satt opp ønsker med hensyn til hvordan far skal forholde seg til jentene, og at barneverntjenesten tar sikte på tilbakeføring til han sommeren 2012 dersom den ser en god utvikling.

I sluttrapporter 15. september fra Æ framgår det i konklusjonene blant annet at den eldste jenta har behov for å opparbeide tillit til voksne, at hun sa hun ikke kunne stole

på noen, at en forutsetning for videre jobbing med jenta er behov for å etablere et samarbeid med far, og at far ikke er samarbeidsvillig. Viktigheten av et slikt samarbeid er også framhevd når det gjelder den yngste. Hun beskrives som ei viljesterk jente som i sin desperasjon over ikke å bo hos far, bruker all sin tid og energi på å flytte hjem.

Etter dette ble far meddelt vedtak 23. september om at jentene i medhold av barnevernloven § 4-17 ble flyttet fra Æ til Å. Som begrunnelse ble det vist til rømningene og uroen omkring oppholdet på Æ og at de burde plasseres i X for å få ro ..., slik at de kan begynne på skolen. Flyttingen ble ansett til barnas beste i samsvar med deres ønske om å være nærmere familie og venner. Samme dag kom far med jentene til Å, og de ble plassert der. To timer etterpå rømte jentene.

Plassene ved Å ble 27. september sagt opp av barneverntjenesten, som så 29. september hadde møte med fars advokat. Det framgår av referatet at 'barneverntjenesten er alvorlig bekymret for barna, men ser at det ikke nytter å opprettholde plasseringen'. Det het videre at barneverntjenesten vil vurdere å tilbakeføre barna til far, men at han da må være villig til å motta hjelpetiltak, og at han også må ha et egnet bosted for dem. Det er nedtegnet at far er villig til uanmeldte hjemmebesøk, at advokaten innen en uke vil varsle om fars adresse, og at barneverntjenesten vil bekrefte skriftlig at barna 'kan gå på skole og ikke vil bli hentet der'.

På forannevnte bakgrunn har X kommune i dette siste prosesskrivet anført at det er til jentenes beste at de blir tilbakeført til far, jf. regelen i barnevernloven § 4-1 om barnets beste, som også vil være avgjørende ved anvendelse av opphevelsesbestemmelsen i barnevernloven § 4-21. Kommunen mener at jentene vil lide mindre skade av å tilbakeføres enn at barneverntjenesten på nytt forsøker å plassere jentene, noe som etter all sannsynlighet vil reise samme problemer som tidligere, med barnas ønske om å komme tilbake til far, rømninger og uroen det skaper. Uten problemene knyttet til rømninger mv. vil jentene få gjenopptatt skolegangen, og hverdagen vil trolig bli mer normalisert, selv om det skulle være mangler ved omsorgssituasjonen i hjemmet. Om far samarbeider om hjelpetiltak, vil barnas situasjon kunne bli bedre. Barneverntjenesten har ikke kjennskap til om fars omsorgsevne, jf. barnevernloven § 4-12, er blitt bedret i forhold til vurderingen som er gjort i tingrettens dom. Kommunens endrede syn er derfor bare begrunnet i hva som antas å være til barnas beste, jf. barnevernloven § 4-1."

(7) Lagmannsretten hadde planleggingsmøte i saken 9. desember 2011, jf. tvisteloven § 9-4. Partene ga der uttrykk for enighet om at det burde avsies dom for at omsorgen for søstrene skulle tilbakeføres til far.

(8) Borgarting lagmannsrett avsa 14. desember 2011 kjennelse med slik slutning:

"Saken heves."

(9) Lagmannsretten mente at omsorgsvedtaket måtte anses bortfalt. Saken skulle derfor heves etter bestemmelsen i tvisteloven § 36-1 andre ledd andre punktum. Det heter i kjennelsen:

"Bestemmelsen i tvisteloven § 36-1 andre ledd andre punktum er en videreføring av gjeldende rett, jf. NOU 2001: 32 side 999. I flere rettsavgjørelser før lovens vedtakelse er det lagt til grunn at saken må heves dersom det angrepne tvangsvedtaket er falt bort etter at saken ble brakt inn for domstolen, jf. Rt. 1982 side 1499 og Rt. 1989 side 75.

Lagmannsretten er kommet til at tvangsvedtaket, som sist kom til uttrykk i tingrettens dom, må anses å være bortfalt. Barna har nå bodd mer enn elleve uker hos far etter at barneverntjenesten sist hadde planer om å iverksette avgjørelsen om institusjonsplassering. I de to nevnte sakene for Høyesterett falt tvangsvedtakene riktignok bort som følge av nye vedtak av henholdsvis barnevernsnemnd og fylkesmann. Lagmannsretten kan ikke se at det bør utgjøre noen avgjørende forskjell at

omsorgsovertakelsen i denne saken har tapt sin aktualitet fordi det bare er barneverntjenesten som er kommet til at overtakelsen ikke bør opprettholdes. Det vises blant annet til at det i begrunnelsen i førstnevnte kjennelse er framhevd at de spesielle rettergangsreglene for tvangsvedtak er instituert av hensyn til at domstolene hurtig skal kunne gripe inn overfor effektueringen av uriktige eller uheldige tvangsinngrep. Det kan ikke ses av forarbeidene til tvisteloven at disse betraktningene har mistet sin aktualitet, se blant annet Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 346-347. Det tilføyes, slik det framgår av sitatet foran fra rettsboka for planleggingsmøtet, at barneverntjenesten i dag ikke har planer om andre tvangstiltak.

At det er fylkesnemnda som er gitt kompetansen til å gjøre vedtak om opphevelse av omsorgsovertakelse når saken ikke bringes inn for domstolene, kan på denne bakgrunn ikke ses å være avgjørende for hvor lenge domstolene har kompetanse til å avgjøre spørsmålet om omsorgsovertakelse."

- (10) Både far – A – og X kommune har anket over lagmannsrettens kjennelse. Ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 2. mars 2012 ble det bestemt at ankesaken skal avgjøres av Høyesterett i avdeling med fem dommere, jf. domstolloven § 5 første ledd andre punktum. Det ble også bestemt at behandlingen skal følge de regler i tvisteloven som gjelder for anke over dommer, jf. tvisteloven § 30-9 fjerde ledd.
- (11) Begge parter – *A og X kommune v/ordføreren* – har gjort gjeldende at lagmannsretten ikke hadde anledning til å heve saken. Det er vist til at kompetansen til å oppheve vedtak om omsorgsovertakelse ligger hos fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, jf. barnevernloven § 4-21. Ved rettslig prøving etter tvisteloven kapittel 36 har også domstolene tilbakeføringskompetanse. Den kommunale barneverntjenesten har derimot ikke hjemmel til å treffe vedtak om tilbakeføring, men må eventuelt be fylkesnemnda eller retten om at tilbakeføring besluttet. Når saken står for retten må denne prøve om det er et reelt grunnlag for tilbakeføring, og eventuelt avsi dom for dette. Barneverntjenestens vurdering har her betydelig vekt. Men fylkesnemndene og domstolene har et selvstendig ansvar for at det blir truffet en materielt riktig avgjørelse, til barnets beste. Saken kan ikke heves under henvisning til at den kommunale barneverntjenesten ikke lenger ønsker å opprettholde vedtaket om omsorgsovertakelse og rent faktisk også har tilbakeført barna.
- (12) A og X kommune har lagt ned sammenfallende påstand om at lagmannsrettens kjennelse oppheves.
- (13) *Jeg er kommet til at ankene fører frem.*
- (14) Høyesterett har full kompetanse i ankesaken. Ankene retter seg i hovedsak mot lagmannsrettens forståelse av tvisteloven § 36-1 andre ledd, som lyder:
- "Søksmål etter reglene her kan ikke reises etter at vedtaket er falt bort. Faller vedtaket bort etter at det er krevd rettslig prøving, heves saken."**
- (15) Retten skal heve saken etter § 36-1 andre ledd andre punktum dersom fylkesnemnda treffer vedtak om tilbakeføring etter barnevernloven § 4-21 mens saken står for retten. Spørsmålet er om bestemmelsen også omfatter tilfeller der barneverntjenesten foretar tilbakeføring uten å forelegge spørsmålet for fylkesnemnda.
- (16) Paragraf 36-1 andre ledd bygger på praksis etablert i tilknytning til rettslig prøving av administrative tvangsvedtak etter tvistemålsloven kapittel 33, jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 500. Den må ses i sammenheng med at formålet med den særlig inngående og

raske behandlingen som kapittel 36 foreskriver i første rekke slår til der tvangsbruk fremdeles er aktuelt når saken tas opp til doms, jf. Schei mfl., *Tvisteloven*, kommentarutgave (2. opplag, 2009) side 1646. I lys av det alminnelige kravet om aktuell søksmålsinteresse i *tvisteloven* § 1-3 kunne det da være spørsmål om å heve saken også dersom det for praktiske formål er avklart at det ikke er aktuelt med ytterligere tvangsbruk i henhold til vedtaket. Etter ordlyden skal imidlertid saken bare heves dersom "tvangsvedtaket" er falt bort. I dette ligger nok at saken ikke kan heves alene på det grunnlag at tvang i henhold til vedtaket for tiden ikke utøves, og mest sannsynlig heller ikke vil bli utøvet. Det avgjørende etter ordlyden er om selve vedtaket som gir hjemmel for bruk av tvang, fremdeles står ved lag.

- (17) Jeg har ikke kunnet finne holdepunkter for at man i praksis etter *tvistemålsloven* kapittel 33 hevet saker under henvisning til at tilbakeføring rent faktisk var gjennomført. Lagmannsretten har i sin kjennelse vist til Rt. 1982 side 1499 og Rt. 1989 side 75. Men i disse sakene hadde – slik lagmannsretten også peker på – henholdsvis barnevernsnemnd og fylkesmann som de kompetente organ truffet vedtak om tilbakeføring. Spørsmålet om heving av saken der det har skjedd tilbakeføring uten tilbakeføringsvedtak er – så vidt jeg har kunnet se – ikke behandlet i forarbeidene til *tvisteloven*. Det er slik sett ikke indikasjoner på at man ved *tvistelovreformen* tenkte seg noen annen løsning enn den som måtte ha vært etablert under *tvistemålsloven*.
- (18) Det er for Høyesterett lagt frem oversikt over fylkesnemndspraksis. Den spriker. Noen fylkesnemnder realitetsbehandler begjæringer om tilbakeføring selv om tilbakeføring allerede har funnet sted. Forutsetningen for en slik praksis er at tilbakeføring ikke anses å medføre bortfall av omsorgsvedtaket. Andre fylkesnemnder later til å avvise begjæringer om tilbakeføring, ut fra det syn at faktisk tilbakeføring kan tre i stedet for tilbakeføringsvedtak. I Rt. 2009 side 1317 kan Høyesteretts ankeutvalg synes å ha forutsatt at et omsorgsvedtak kan falle bort i og med at fylkesnemnda avviser begjæring om tilbakeføring under henvisning til at tilbakeføring allerede har funnet sted. Høyesterett tok imidlertid ikke stilling til i hvilken utstrekning tilbakeføring i seg selv kan medføre at et omsorgsvedtak faller bort, og jeg kan ikke se at denne avgjørelsen løser vårt spørsmål.
- (19) I litteraturen har det vært hevdet at fylkesnemndene bør kunne avvise begjæringer om tilbakeføring, dersom faktisk tilbakeføring allerede har funnet sted. Ofstad og Skar, *Barnevernloven med kommentarer* (2009) side 210 viser således til at de private parter må kunne "ha tillit til at en tilbakeføring i regi av barneverntjenesten har gyldighet", og at dersom "faktisk hjemflytting har skjedd for uker eller måneder siden, kan det opprinnelige omsorgsvedtaket neppe iverksettes på nytt, og det er dermed ingen realitet å behandle".
- (20) Spørsmålet om retten skal heve saken eller realitetsbehandle begjæringen om tilbakeføring der barneverntjenesten allerede har tilbakeført omsorgen uten å forelegge saken for fylkesnemnda, må etter mitt syn løses ut fra det loven ellers bestemmer om kompetanseforholdet mellom barneverntjenesten, fylkesnemnder og domstoler, og ut fra hensynet til en rettssikker og rasjonell saksbehandling som ivaretar barnets interesser. Behovet for klarhet i hjemmels-, kompetanse-, og ansvarsforholdene må også ivaretas.
- (21) Etter lovens system hører det under fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker å ta stilling både til spørsmålet om overtakelse og om tilbakeføring av omsorg etter *barnevernloven* § 4-12 og § 4-21. Barneverntjenestens oppgave er å undersøke behovet

for, ta initiativ til og legge til rette for, at slike vedtak blir truffet av fylkesnemnda der det er behov, jf. blant annet barnevernloven §§ 4-3, 4-5, 7-10, 7-11 og 8-4 første ledd. Det er dessuten barneverntjenesten som har ansvaret for gjennomføring av vedtakene. Jeg viser spesielt til barnevernloven §§ 4-13, 4-16, 4-17, 4-18 og 8-4 andre ledd.

Barneverntjenestens ansvar omfatter å vurdere fortløpende om forholdene ligger til rette for tilbakeføring av omsorgen etter § 4-21.

- (22) I rundskriv 1. november 1995 (Q-1036) gir Barne- og familiedepartementet blant annet følgende beskrivelse av oppfølgingsansvaret:

"Når det er truffet vedtak om tiltak har barneverntjenesten et kontinuerlig oppfølgingsansvar overfor barnet og barnets foreldre. Dette oppfølgingsansvaret innebærer for det første at barneverntjenesten må følge med i hvordan det går med barnet og foreldrene, og treffe vedtak/legge frem forslag om nye tiltak som viser seg nødvendig. I de tilfellene barnet er plassert utenfor hjemmet med bistand av barneverntjenesten, som f.eks. ved omsorgsovertakelse, må barneverntjenesten vurdere om forholdene er slik at barnet igjen kan flytte hjem til foreldrene og eventuelt legge frem forslag for fylkesnemnda om opphevelse av vedtaket ...

Dette oppfølgingsansvaret gjelder uavhengig av om foreldrene har satt frem krav om tilbakeføring av barnet eller ikke."

- (23) Jeg viser også til Ot.prp. nr. 64 (2004–2005) punkt 4.1, hvor det i tilknytning til § 4-16 heter:

"Barneverntjenesten skal sikre at plasseringen utenfor hjemmet ikke gjøres lengre enn det som er riktig sett ut fra hva som er best for barnet. I de tilfeller barneverntjenesten mener at vilkårene ikke lenger er til stede, vil barneverntjenesten ha en selvstendig plikt til å fremme forslag for fylkesnemnda for sosiale saker om å oppheve vedtaket om omsorgsovertakelse, jf. barnevernloven § 4-21."

- (24) Spørsmålet om barneverntjenesten har anledning til tilbakeføring uten å forelegge saken for fylkesnemnda ble i 2006 tatt opp av Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Det fremgår av Ombudsmannens årsmelding dette året (dok. nr. 4 for 2006–2007) side 27 at departementet i sitt svar ga uttrykk for at "barneverntjenesten ikke har hjemmel til å foreta tilbakeføring uten at det foreligger formell opphevelse av omsorgsvedtaket fra fylkesnemnda". Jeg viser videre til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets etterfølgende prinsipputtalelse 7. juni 2006, hvor det blant annet heter:

"Barnevernloven § 4-16 pålegger barneverntjenesten å følge nøye utviklingen til de barn som det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for, og likeledes utviklingen til deres foreldre. Et vedtak om omsorgsovertakelse skal oppheves dersom vilkårene ikke lenger er til stede, jf. barnevernloven §§ 4-12 og 4-21. Det følger direkte av barnevernloven § 4-21 første ledd, første punktum at fylkesnemnda skal oppheve et vedtak om omsorgsovertakelse når foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg. Både kompetansen til å frata foreldrene omsorgen og til å oppheve vedtaket om omsorgsovertakelse er således lagt til fylkesnemnda, jf. barnevernloven § 4-12 og § 4-21. Barneverntjenesten har derfor ikke hjemmel til å foreta tilbakeføring uten at det foreligger formell opphevelse av omsorgsovertakelsesvedtaket fra fylkesnemnda."

- (25) Jeg slutter meg til den lovforståelsen departementet her gir uttrykk for. Jeg mener det da må følge at fylkesnemndene ikke kan avvise en begjæring om tilbakeføring etter § 4-21 under henvisning til at tilbakeføring allerede har funnet sted. Det forhold at barneverntjenesten har gjennomført tilbakeføring vil naturligvis kunne ha atskillig betydning for avgjørelsen etter § 4-21, blant annet fordi slik tilbakeføring regulært er en

nokså sterk indikasjon på at vilkårene for omsorgsovertakelse ikke lenger er til stede. Men tilbakeføring uten tilbakeføringsvedtak kan ikke få den virkning at vedtaket om omsorgsovertakelse anses bortfalt. På samme måte som barnevernmyndighetene plikter å forelegge spørsmålet om tilbakeføring etter § 4-21 for fylkesnemnda dersom forholdene ligger til rette for tilbakeføring, plikter fylkesnemnda etter mitt syn å behandle en slik begjæring – under iakttagelse av de mekanismer for kvalitetssikring og rettssikkerhet som en slik realitetsprøving er ment å ivareta, jf. barnevernloven § 7-3. Denne plikten til realitetsvurdering gjelder selv om partene skulle være enige om at omsorgen bør tilbakeføres. Jeg viser til § 7-3 andre ledd bokstav e, som slår fast at fylkesnemnda i den enkelte sak skal foreta ”en selvstendig og reell vurdering av avgjørelsesgrunnlaget”. I NOU 2005: 9 side 42 understreker Fylkesnemndsutvalget at fylkesnemndene ikke er bundet av partenes prosessopplegg, og at nemndene har det overordnede ansvaret for sakens opplysning, jf. også Ot.prp. nr. 76 (2005–2006) side 32.

- (26) Fylkesnemnda vil normalt kjenne saken godt og ha de beste forutsetninger for å behandle spørsmålet om tilbakeføring raskt og riktig. Selv om saken for øvrig er brakt inn for domstolene til rettslig prøving etter tvisteloven kapittel 36, vil det derfor etter forholdene kunne være mest rasjonelt å fremsette begjæringen om tilbakeføring for fylkesnemnda. Kurante tilbakeføringssaker vil kunne avgjøres av nemdsleder alene på grunnlag av skriftlig behandling. Jeg viser til barnevernloven § 7-5 andre og tredje ledd og til § 7-14 andre ledd.
- (27) Dersom saken først står for retten, må imidlertid barneverntjenesten også kunne velge å fremsette begjæringen om tilbakeføring i denne forbindelse. Jeg viser til at ved rettslig prøving etter tvisteloven kapittel 36 har retten samme kompetanse og ansvar som det forvaltningsorgan hvis vedtak skal prøves, jf. tvisteloven § 36-5 tredje ledd og Schei mfl., *Tvisteloven, kommentarutgave* (2. opplag, 2009) side 1657. Når begjæring om tilbakeføring fremsettes for retten står den derfor i samme stilling som fylkesnemnda for så vidt gjelder plikten til å realitetsbehandle begjæringen, med et selvstendig ansvar for en materielt riktig avgjørelse, jf. tvisteloven § 11-4. Felles påstand om tilbakeføring binder ikke retten. Det kan ikke inngås rettsforlik, jf. Rt. 1991 side 1167.
- (28) Også for domstolene vil det for øvrig kunne være aktuelt å avgjøre kurante tilbakeføringssaker på grunnlag av skriftlig behandling, jf. tvisteloven § 9-9 andre ledd og § 29-16 fjerde og femte ledd. I så fall deltar ikke meddommere etter § 36-4 og § 36-10 fjerde ledd.
- (29) Av hensyn til sammenhengen nevner jeg avslutningsvis at barnevernloven § 4-13 bestemmer at et vedtak om omsorgsovertakelse skal iverksettes straks. Vedtaket faller automatisk bort dersom det ikke iverksettes innen seks uker. Det ligger i dette at det kommunale barnevernet ikke har anledning til selv å vurdere om vedtaket bør gjennomføres, jf. nærmere Lindboe, *Barnevernrett* (6. utgave, 2012) side 95. Bestemmelsen ivaretar behovet for rask oppfølging av omsorgsvedtak, og gir en viss sikkerhet for at vedtak som kan ha blitt uaktuelle ikke blir stående.
- (30) Loven har ingen bestemmelse om bortfall av vedtak som iverksettes innen lovens frist, men som deretter ikke følges opp i tråd med lovens eller vedtakets forutsetninger – for eksempel ved at det ikke reageres ved rømming. Forholdene i den enkelte sak vil kunne variere atskillig. Manglende oppfølging fra barneverntjenestens side over noe tid vil, etter omstendighetene, kunne tale for at grunnlaget for omsorgsovertakelsen nå er

svakere. Og man kommer utvilsomt til et punkt der barnevernmyndighetene ikke bør ha anledning til å reetablere omsorgsovertakelsen uten å forelegge fylkesnemnda saken på nytt. Ut fra det jeg allerede har sagt om lovens system, vil det opprinnelige vedtaket om omsorgsovertakelse heller ikke i disse tilfellene falle bort av seg selv – i den forstand at en begjæring om tilbakeføring skal avvises eller heves av fylkesnemnda eller retten. Det bør tvert imot skje en fornyet realitetsvurdering også her, i lys av utviklingen etter at vedtaket om omsorgsovertakelse ble truffet. Ettersom karantenebestemmelsen i barnevernloven § 4-21 andre ledd vil kunne hindre de private parter i å be om en slik fornyet vurdering, blir barnevernets ansvar for å bringe saken inn for fylkesnemnda desto viktigere. Jeg viser også til fylkesmannens plikter etter barnevernloven § 7-10 fjerde ledd.

- (31) Lagmannsretten hevet saken etter § 36-1 andre ledd andre punktum selv om fylkesnemnda ikke hadde truffet vedtak om tilbakeføring av omsorgen. Slik saken stod, skulle lagmannsretten ha truffet realitetsavgjørelse med hensyn til spørsmålet om tilbakeføring. Saken må da fremmes for lagmannsretten.
- (32) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Saken fremmes for lagmannsretten.

- (33) Dommer **Tjomsland:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (34) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (35) Dommer **Kallerud:** Likeså.
- (36) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (37) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Saken fremmes for lagmannsretten.

Riktig utskrift bekreftes: